

رئیس اداره آموزش اداره کل منابع طبیعی استان کرمان مطرح کرد؛

آموزش و فرهنگ سازی در مدارس در حفظ منابع طبیعی اثر گذار بوده است طرح کودکان، دوستان طبیعت انتهای نخواهد داشت

گروه جامعه - در آستانه ۱۸ سالگی طرح «کودکان، دوستان طبیعت» رئیس اداره آموزش، ترویج و مشارکت‌های مردمی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کرمان از دستاوردهای مثبتی که این طرح تاکنون داشته می‌گوید. مهندس مهدی محمد میرزاییان آینده این طرح را روشن می‌بیند. او در این باره اظهار می‌کند: «آینده کودکان و نسل‌های آینده وابسته به منابع طبیعی یا بهتر بگوییم به منابع طبیعی پایدار و مدیریت مشارکتی در آن است. پس آینده طرح‌هایی از این دست که خود را ثابت کرده و مشارکتی و مطمئن اثر گذار نیز هستند روشن خواهد بود».

صفحه ۳

مهرنوش شیخ زاده خضری، مدیر آموزش جمعیت دوستداران زمین سبز کرمان مطرح کرد؛
نوآوری از رویکردهای جدی طرح «کودکان، دوستان طبیعت» است

می‌خواهیم کودکان نسبت به طبیعت مهربان‌تر باشند

صفحه ۴

مدیرکل منابع طبیعی استان کرمان با اشاره به طرح «کودکان، دوستان طبیعت» مطرح کرد؛

توانسته‌ایم همیاران طبیعت دلسوزی را آموزش دهیم

گروه جامعه - نقش آموزش به کودکان و دانش‌آموزان در زمینه حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست به‌عنوان سرآغازی برای پرورش افرادی آگاه و مسئول در جامعه بسیار حیاتی است. این آموزش‌ها با آگاهی دادن به کودکان در خصوص اهمیت و ارزش‌های طبیعت، علاوه بر ایجاد انگیزه ...

صفحه ۲

مدیرعامل جمعیت دوستداران زمین سبز در پاسخ به استقامت:

طرح «کودکان، دوستان طبیعت» ظرفیت ملی شدن دارد

محور فعالیت‌های جمعیت را بانوان و کودکان قرار دادید؟ توضیح می‌دهد: «در جریان تاسیس این جمعیت و در جلساتی که با دوستان داشتیم همه بر نقش موثر زنان در آموزش افراد جامعه اتفاق نظر داشتیم. زنان اولین مربیان انسان‌ها هستند؛ بچه‌ای که متولد می‌شود اولین مربی‌اش مادرش است. از طرفی، کودکان افراد تاثیرگذار آینده این سرزمین هستند و اگر آموزش صحیح داشته باشند و بتوانند به مسائل پیرامون خود درست فکر کنند می‌توانند در آینده هم تصمیمات بهتر و جامع‌تری بگیرند. با این دیدگاه بود که در جمعیت، این دو قشر مهم و تاثیرگذار را جامعه هدف قرار دادیم». بنیان اصلی موسسه برپایه آموزش و فرهنگ‌سازی نهاده شد. نعمت‌الله زاده ماهانی می‌گوید: «گفتیم برای دستیابی به این هدف هرچه که در توان ما باشد برنامه اجرا می‌کنیم و در چند سال فعالیت موسسه هم سعی کرده‌ایم خط مشی اقدامات همین باشد. البته برنامه‌های جنبی مانند برگزاری نمایشگاه، تهیه پوستر، تهیه کیسه پارچه‌ای، کاشت نهال و پاکسازی طبیعت را هم داریم ولی همین برنامه‌ها هم در راستای هدف اصلی موسسه برنامه‌ریزی می‌شود».

تعامل دولتی‌ها و جمعیت

یکی از برنامه‌های مهم و تاثیرگذاری که جمعیت در ۱۷ سال گذشته با حمایت و همکاری اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان کرمان و اداره کل آموزش و پرورش استان اجرا کرده است، طرح «کودکان، دوستان طبیعت» است. در جریان این طرح، مربیان این جمعیت که آموزش‌های ویژه‌ای دیده‌اند به مدارس ابتدایی می‌روند و در ساعات آموزشی، طبق برنامه‌ریزی آموزش و پرورش و مدیر مدرسه به دانش‌آموزان درس عشق به طبیعت و مراقبت از مادرمان زمین را می‌دهند. مدیرعامل جمعیت دوستداران زمین سبز کرمان درباره این طرح به استقامت می‌گوید: «در ابتدا که شروع کردیم، آموزش‌ها را به دانش‌آموزان مقطع راهنمایی و دبستان ارائه

محیط زیست کشور مجوز گرفتیم و با همراهی اداره کل محیط زیست کرمان و دوستانم نمایشگاه را برگزار کردیم که خیلی هم مورد استقبال بچه‌ها قرار گرفت. یادم هست زنده‌یاد آشتیانی مدیرکل وقت محیط زیست استان گفتند که اگر می‌دانستم برنامه در این سطح برگزار شده و این همه زحمت کشیده‌اید و مورد توجه دانش‌آموزان هم قرار گرفته، رئیس سازمان را از تهران دعوت می‌کردم».

تولد جمعیت دوستداران زمین سبز

او ادامه می‌دهد: «موفقیتی که در تجربه نخست به دست آوردیم، انگیزه ما را به ادامه کار بیش‌تر کرد اما برای فعالیت مستمر و جدی نیاز به مجوز و شماره ثبت داشتیم. از سال ۷۸ که از دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان محیط زیست مجوز گرفته بودیم تا سال ۸۳ طول کشید تا بالاخره توانستیم مجوزی از استانداری کرمان بگیریم. بعد از این، به مرحله ثبت شرکت رسیدیم که گفتند باید از نیروی انتظامی تاییدیه داشته باشید. پس از مراجعه به نیروی انتظامی به ما گفتند که خودمان اساسنامه‌ای داریم، شما برای راه‌اندازی تشکیل همان را کامل کنید. ما هم این پروسه را طی کردیم و در نهایت، در سال ۸۶ توانستیم مجوز و شماره ثبت موسسه جمعیت دوستداران زمین سبز را از نیروی انتظامی بگیریم». این فعال محیط زیست همین‌جا به یکی از چالش‌های فعالیت‌های مردمی نهادمند اشاره می‌کند: «آن زمان مشخص نبود مرجع اصلی ارائه مجوز به سازمان‌های غیردولتی کدام نهاد است و نظارت به چه شکل خواهد بود؟ این چنددستگی در ارائه مجوز و نظارت بر سازمان‌های مردم‌نهاد هنوز هم وجود دارد». به هر حال، جمعیت دوستداران زمین سبز کرمان سال ۸۶ با هدف آموزش‌های شناخت و حفاظت از طبیعت به بانوان و کودکان رسماً شروع به کار کرد و همچنان تحت نظارت نیروی انتظامی فعالیت می‌کند.

تمرکز بر زنان و کودکان

در ادامه این گفت‌وگو، مدیرعامل جمعیت در پاسخ به این پرسش استقامت که چرا

گروه جامعه - همه چیز از بازارچه سبز «جمعیت زنان مبارزه با آلودگی محیط زیست تهران» شروع شد؛ سازمانی غیردولتی که زنده‌یاد «مهلق ملاح» آن را با هدف ارائه آموزش‌های زیست‌محیطی به جامعه در سال ۱۳۷۴ خورشیدی بنیان نهاد. فتحیه سادات نعمت‌الله زاده ماهانی که عضو این جمعیت بود در جریان برگزاری بازارچه سبز در سال ۱۳۷۷ خورشیدی به انجام فعالیت‌هایی مشابه آن در زمینه محیط‌زیست و منابع طبیعی در کرمان ترغیب شد.

او می‌گوید که «در این سازمان غیردولتی آقایان هم عضویت داشتند اما فعالیت بانوان چشمگیرتر و قابل توجه بود و در آن بازارچه نمود پررنگی داشت و مرا هم تحت تاثیر قرار داد. این که می‌دیدم چگونه عده‌ای حول یک هدف مشترک با یکدیگر همراهی و همکاری دارند رغبتم را برانگیخت تا من هم در این مسیر گام بگذارم. به این دیدگاه و انگیزه‌ام این را با بیافزاید که خودم ذاتاً عاشق طبیعت هستم. بنابراین، تصمیم گرفتم دست به کار شوم تا در کرمان برنامه‌ای مثل بازارچه سبز و سایر اقدامات جمعیت در تهران اجرا کنیم. این ایده را با برخی از دوستانم که آن‌ها هم به چنین فعالیت‌هایی علاقه‌مند بودند در میان گذاشتم. آن‌ها هم تمایل و آمادگی خود را اعلام کردند». بنا به گفته او، ابتدا تصمیم بر این گرفتند تا یک شعبه از جمعیت زنان مبارزه با آلودگی محیط زیست تهران را در کرمان راه‌اندازی کنند. نعمت‌الله زاده ماهانی ادامه ماجرا را این‌گونه شرح می‌دهد: «موضوع را با خانم دکتر ملاح در میان گذاشتم. ایشان اما تشویق کردند که خودمان تشکلی را پایه‌ریزی کنیم و گفتند هر جا کمک خواستید ما همراهی خواهیم کرد. این شد که فعالیت در حوزه محیط‌زیست را شروع کردیم. نخستین برنامه‌ای که اجرا کردیم برگزاری یک نمایشگاه ساخت کاردستی با مواد دورریختنی در مدرسه دستفیب شهر کرمان بود. این مدرسه الان به مدرسه ازباززاده شناخته می‌شود. برای برگزاری این برنامه، نیاز به مجوز داشتیم؛ بنابراین اردیبهشت‌ماه سال ۷۸ از دفتر مشارکت‌های مردمی سازمان

این‌طور پاسخ می‌دهد: «اینکه به‌طور ویژه دنبال کنیم که بچه‌ای که مثلاً ۱۰ سال پیش این آموزش‌ها را دیده در حال حاضر چگونه رفتاری دارد؟ تاکنون چنین بررسی و ارزیابی‌ای نداشتیم ولی سنجش طرح در ارزیابی حین دوره موفق بوده و آمارهایی که ادارات مرتبط می‌دهند هم از بهبود اندک رفتارهای زیست‌محیطی خبر می‌دهد». وی توضیح می‌دهد: «در جریان اجرای طرح ارزیابی‌هایی را انجام می‌دهیم مثلاً با مسئول یک اردوگاه تفریحی که مدارس تحت پوشش طرح به آن مراجعه می‌کنند یا با سرپدرهای مدرسه‌ها صحبت می‌کنیم اذعان می‌کنند که رفتار بچه‌ها فرق کرده است. مثلاً می‌گویند بچه‌هایی که آموزش دیده‌اند شیر آب را می‌بندند یا توی باغچه مدرسه نمی‌روند و گیاهان را له نمی‌کنند و زباله نمی‌ریزند».

نعمت‌الله زاده ماهانی ادامه می‌دهد: «مسئولان اردوگاه‌های تفریحی هم می‌گویند رفتار دانش‌آموزانی که آموزش دیده‌اند با دیگر مدارس فرق دارد و وقتی این بچه‌ها به اردوگاه می‌آیند نیاز نیست بگوییم شاخه درختان را نشکنید و روی درختان ننویسید ولی درباره مدارس که آموزش ندیده‌اند این‌طور نیست». وی اظهار می‌کند: «اداره کل منابع طبیعی استان کرمان هم آماری از ایجاد حریق در مناطق مختلف اعلام کرده که نشان می‌دهد آتش‌سوزی در جنگل‌ها و مراتع کاهش یافته و در برخی مناطق به صفر رسیده است. نمی‌گوییم فقط آموزش کودکان بر این موضوع تاثیر داشته چرا که خود منابع طبیعی هم آموزش‌هایی به عشایر و ...

می‌کردیم ولی به مرور که پیش رفتیم و با تجربیاتی که به دست آوردیم بیش‌تر کودکان مهدکودک و دانش‌آموزان دوره اول و دوم دبستان را تحت پوشش طرح قرار دادیم». وی می‌افزاید «دو مسئله در این طرح نقش دارد؛ یکی هدف اولیه ما که گفتیم کودکان آینده‌ساز هستند و اگر آموزش صحیح داشته باشند می‌توانند تصمیمات درستی بگیرند که بر زندگی همه ما تاثیر دارد و دیگری همراهی دو نهاد دولتی آموزش و پرورش و منابع طبیعی با طرح است». او با بیان اینکه مشارکت این سه نهاد دولتی و غیردولتی موجب شده که طرح بتواند به خوبی پیش برود و ببالد، ادامه می‌دهد: «البته در این ۱۷ سال فراز و فرودهایی داشتیم ولی در جریان همراهی و تعاملی که ما و دو نهاد دولتی با هم داشتیم تجربیات خیلی خوبی به دست آوردیم و امروز دستاوردهای ارزشمند و منحصر به فردی داریم که حاضریم آن را به استان‌های دیگر منتقل کنیم». نعمت‌الله زاده ماهانی یادآور می‌شود: «در طول دوران فعالیت جمعیت سعی کرده‌ایم از نظرات صاحب‌نظران منابع طبیعی و محیط زیست چه در حوزه آموزش کودکان و چه در عرصه حفاظت از طبیعت و چه کسانی که قوانین مرتبط با فعالیت‌های رسمی را می‌شناختند بهره بگیریم».

دستاوردهای طرح

ارزیابی خود شما از این طرح چیست؟
چقدر آن را موفق می‌دانید؟ چقدر به ایده‌آل‌هایی که از ابتدا مدنظر داشتید نزدیک شده است؟ نعمت‌الله زاده ماهانی